

Jenny Lundahl

2025-03-06

Remissvar

1 (3)

Digitala system
+46 730479976
Jenny.Lundahl@ri.se

Er referens

LI 2024/02042

Regeringskansliet

Remissvar från RISE avseende "Promemoria Intelligent transportssystem – genomförande av ändringsdirektiv"

RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE) tackar för möjligheten att lämna remissvar avseende promemorian *Intelligent transportssystem – genomförande av ändringsdirektiv* och inkommer med följande yttrande.

RISE är Sveriges forskningsinstitut och innovationspartner. I internationell samverkan med företag, akademi och offentlig sektor bidrar vi till ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett hållbart samhälle. Med cirka 3 300 medarbetare driver och stöder vi alla typer av innovationsprocesser. RISE är ett oberoende, statligt forskningsinstitut som erbjuder unik expertis och ett 130-tal test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster.

Promemorian

I den remitterade promemorian föreslås ändringar i lagen (2013:315) och förordningen (2016:383) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2661 av den 22 november 2023 om ändring av direktiv 2010/40/EU om ett ramverk för införande av intelligenta transportsystem på vägtransportområdet och för gränssnitt mot andra transportslag.

Genom ändringsdirektivet utvidgas tillämpningsområdet för intelligenta transportsystem (ITS) så att fler datatyper och tjänster omfattas. Datatyperna ska göras tillgängliga via en nationell åtkomstpunkt i digitala maskinläsbara format med viss geografisk täckning senast vid bestämda datum. Tjänsterna ska också tillhandahållas med en viss geografisk täckning vid en angiven tidpunkt.

Förslagen i den remitterade promemorian syftar till att uppfylla Sveriges skyldigheter gentemot EU att genomföra ändringsdirektivet. Förslagen i promemorian går inte längre än vad direktivet kräver.

Yttrande

RISE ser positivt på en fortsatt utveckling av ITS-området så att fler typer av ITS-data samt tjänster görs tillgängliga för fler då detta kan bidra till ökad trafiksäkerhet, effektivitet och hållbarhet i transportsystemet.

Data om trafikregler är en av de datatyper som berörs av krav i ändringsdirektivet. Det finns dock ett stort antal trafikregler och vägar som inte omfattas av EU:s miniminivå.

RISE Research Institutes of Sweden AB

Postadress

Besöksadress

Telefon / Telefax

E-post / Internet

Org.nummer

Lindholmen 8077
402 78 Göteborg

Lindholmen 7A
417 56 Göteborg

010-516 50 00
033-13 55 02

info@ri.se
www.ri.se

556464-6874

2025-03-06

Remissvar

2 (3)

RISE vill lyfta fram att det finns behov av att Sverige snart tar steg för att gå längre än EU:s miniminivå när det gäller data om trafikregler. Många aktörer i samhället behöver dessa data, och behoven kommer enbart att öka. Digitala trafikregler används i dag bl.a. i kart- och navigationssystem samt förarstöd såsom system för intelligent hastighetsstöd. På längre sikt lägger det även grunden för automatiserad körning. Det kan också öppna upp för nya innovationer och tjänster som bistår med nya sätt att planera och använda transportsystemet. Kort sagt bidrar data om trafikregler till ett effektivare, säkrare och mer miljövänligt transportsystem. Det finns därmed skäl för regeringen att överväga att ta initiativ för att mer och gärna all trafikregeldata ska finnas tillgänglig i maskinläsbart format.

Trafikverket, Transportstyrelsen, kommuner och företag har under lång tid skapat förutsättningar för digitala trafikregler i Sverige, vilket har gjort att vi i stor utsträckning i dag har data om trafikregler. Dock finns fortfarande inte fullständiga och tillförlitliga data om trafikregler på hela vägnätet.

I dag är det endast ungefär hälften av landets kommuner som tar fram data på sina trafikföreskrifter. Trafikföreskrifter som beslutas av resterande kommuner och alla länsstyrelser måste göras om till digital information för att kunna användas i digitala trafikstödande system. Trafikverket gör detta genom en tidskrävande manuell process där föreskriften "översätts" till data. Det görs dock inte för alla föreskrifter, så det blir inte komplett. Översättning innebär även en risk att data inte exakt överensstämmer med vad beslutsmyndigheten avsett, vilket har bekräftats i praktiken genom kontroller som jämfört föreskrift och data. När data inte är tillförlitliga blir det svårt att använda dem och nyttan med att ha tillgång till data går därmed förlorad.

Erfarenheterna från projektet "Framtidens trafikregler"¹ talar för att digitaliseringen behöver ske så nära källan som möjligt (hos beslutsmyndigheten) för att säkerställa datakvalitet när det gäller data om trafikregler. Det innebär att fler beslutsmyndigheter måste anamma digitala lösningar för sina föreskrifter, och processerna för att ta fram föreskrifterna behöver även bli mer enhetliga. Projektet landade i slutsatsen att det bör ställas krav på att föreskrivande myndigheter förser sina trafikföreskrifter med digital information i maskinläsbart format. Ett resultat var också att det utöver nyttor för olika aktörer i samhället även finns egennytta för beslutsmyndigheterna med att arbeta digitalt med trafikföreskrifter. De data som skapas kan sedan användas för olika behov inom kommunen eller myndigheten.

Utifrån dessa erfarenheter anser vi att regeringen bör överväga ytterligare initiativ för att säkerställa att alla trafikföreskrifter så snart som möjligt görs tillgängliga i maskinläsbart format. Det är särskilt angeläget att kommuner och andra regelgivare så snart som möjligt upphör att föreskriva på traditionellt vis även om det kan behövas en längre övergångsperiod för att gå igenom och vid behov uppdatera äldre föreskrifter. För varje år som går utan en sådan politisk signal riskerar den historiska skulden att öka (att det ständigt kommer nya

¹ I projektet "Framtidens trafikregler", finansierat av Vinnova genom Drive Sweden, har RISE tillsammans med över 30 organisationer utforskat vad som behövs för att nå ett framtida system med maskinläsbara trafikregler i Sverige. För mer information, se projektets slutrapport: Lundahl, J., Sobiech, C., & Thidevall, N. (2023): *Framtidens trafikregler – Hur når vi dit?* RISE Rapport 2023:6, <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Ari%3Adiva-64042>.

2025-03-06

Remissvar

3 (3)

föreskrifter som saknar digital information). En tydlighet i att en sådan förändring kommer och hur det kommer att se ut öppnar även upp för tjänsteleverantörer att våga påbörja utvecklingsarbete.

Promemorian, och bakomliggande direktiv, innehåller begreppet ”digitalt maskinläsbart format”. Detta skapar en snarlik men inte samma definition som i 4 § lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Där används, i linje med det i det fallet bakomliggande direktivet, begreppet ”maskinläsbart format” för ett filformat som är strukturerat på ett sådant sätt att det enkelt kan läsas av ett datorprogram. Då det sannolikt framöver kan komma ytterligare lagstiftning som anger att information ska vara tillgänglig för att kunna läsas av ett datorprogram kan det finnas skäl att om så bedöms möjligt välja en mer enhetlig terminologi.

Med vänlig hälsning

RISE Research Institutes of Sweden AB
Digitala system – Mobilitet och System

Daniel Karlsson